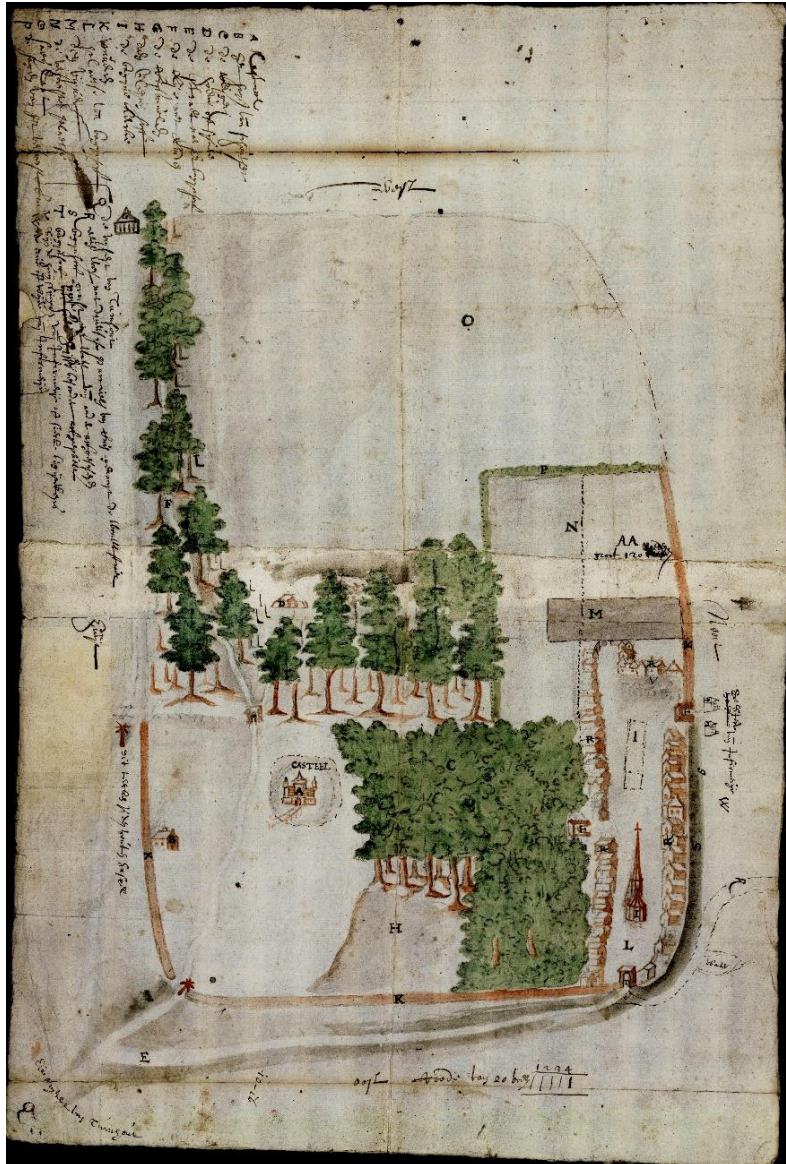

DE NATUUR HERSTELT ZICH EVEN OP HET BEGIJNHOF

Harry de Kok

We schrijven vrijdag 28 juli 2006. Het begon te regenen, aanvankelijk licht, maar al spoedig zeer hard. Zo hard dat onder meer op het begijnhof een ware metamorfose ontstond en men zich als het ware na een reis met een teletijdmachine terug in het verleden waande. Daarover dadelijk meer. Maar eerst iets anders.

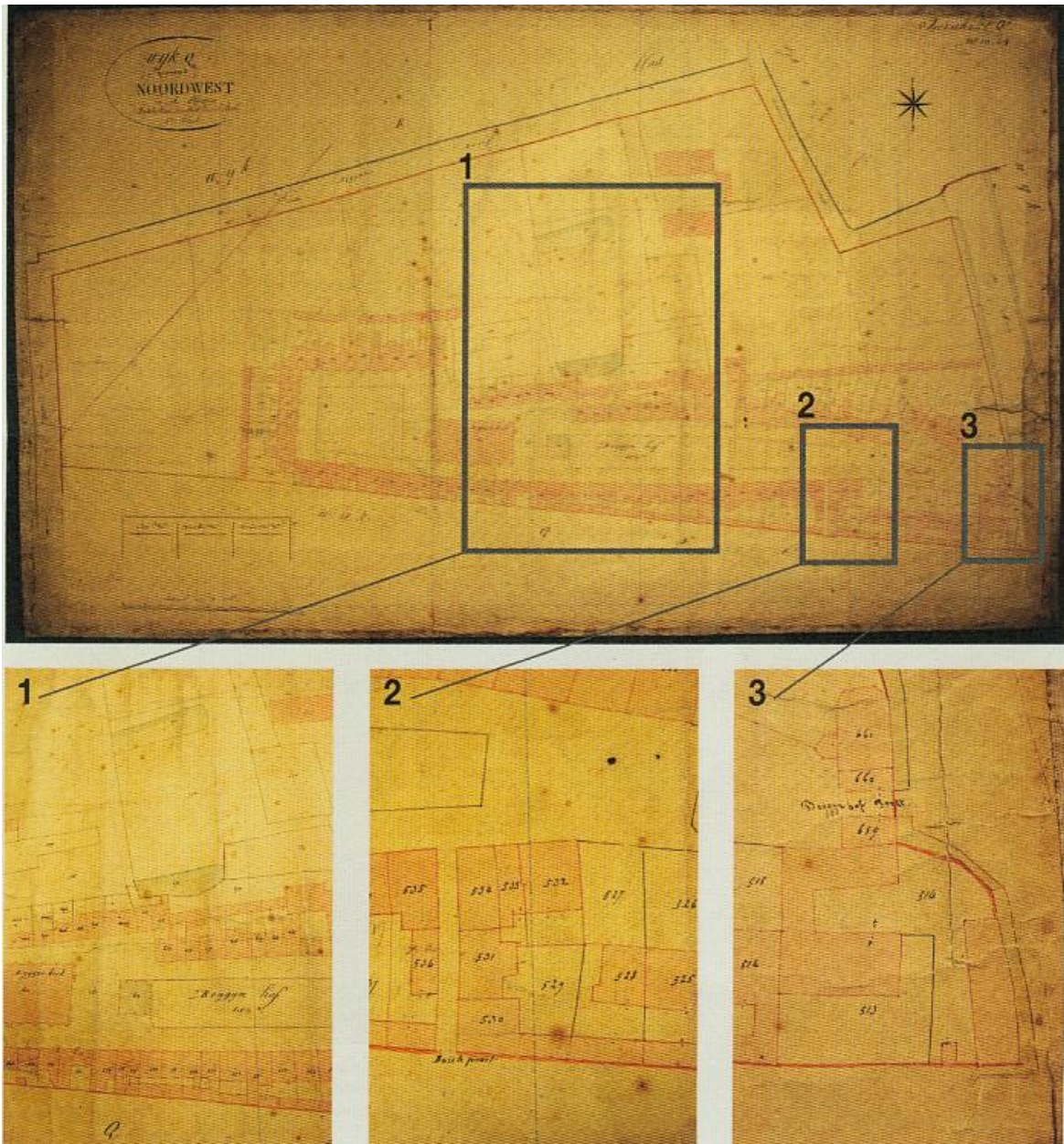

[Foto overgenomen uit boek: 'Begijnen, begijnhoven en het begijnhof van Turnhout' p. 86 (2013) Hugo Vanden Bossche]

In 1652 werd een plan van het begijnhof opgemaakt zoals altijd op het begijnhof, de hete adem van de kasteelbewoners voelde. Hoewel het niet altijd koek en ei was tussen kasteel en begijnhof, leefde het laatste toch dank zij de gratie van de heren en dames van Turnhout.

Wat zien we verder nog op het plan? De oude toegangspoort (T), de plaats tussen de poort en de kerk (L) en de eerste kerk (I). Aan de noordkant lag de begijnengracht (S) en daarachter lagen de weide en het erf (W), de stede van de infirmerie en de Wouwerstraat (R) en natuurlijk de nog bestaande zijingang. De infirmerie of “de huysingen vande siecke begyntkens” zien we onder V. Verder zien we hagen (P) en de “versochte

plaetse” (N). Men wilde het begijnhof groter maken. Tenslotte – de details van de Warande laten wij hier onbesproken - is er nog M, genaamd “den vyvere”. Daar komen we later nog op terug.

Een tweede plan dat we hier graag vermelden, is het kadasterplan uit ca. 1835, berustend in het stadsarchief van Turnhout. Het begijnhof heeft intussen een uitbreiding gekend tot de huidige oppervlakte. We zien de nieuwe (huidige) kerk. Op de plaats van de schapenweide bij het museum staan nu huizen. Op nummer 596 bevindt zich het Sint-Jansconvent, op nummer 560 het Sint-Annaconvent en op nummer 576 het Sint-Jozefconvent.

Van de kapel van het Heilig Aanschijn is nog geen sprake. Vooraan links (513-514) zien we de plaats van de vroegere Tafel van de Heilige Geest, met een muur verbonden met een gebouw, het eerste van de Begijnenstraat. Dat eerste gebouw is het witte huis op de postkaart achteraan links (foto 1). Het heeft verschillende functies gehad: vleeshuis, gendarmerie, pastorie (van het begijnhof?) en molenhuis (we vermoeden dat het iets te maken had met de watermolen van het kasteel). We denken ook dat dit gebouw ingeschakeld werd voor de activiteiten van de Tafel van de Heilige Geest op het begijnhof.

Foto 1

De schuine muur op het plan ten zuiden van de begijnhofpoort werd in 1869 afgebroken. We kunnen ook zien dat heel het begijnhofdomein, inclusief de hoeve, vermoedelijk afgesloten werd door een muur. We zien nog een restant van die muur op de bijgevoegde postkaart (foto 2). Nog én niet-onbelangrijk detail aan de zuidzijde: tussen de nummers 534 en 535, zien we de eeuwenoude Boschpoort, die een verbinding vormde met de kasteelwarande. Dat in deze poort ook huizen stonden (530, 531 en 536), bleek ook al uit de gravure Vorsterman (foto 3).

Foto 2

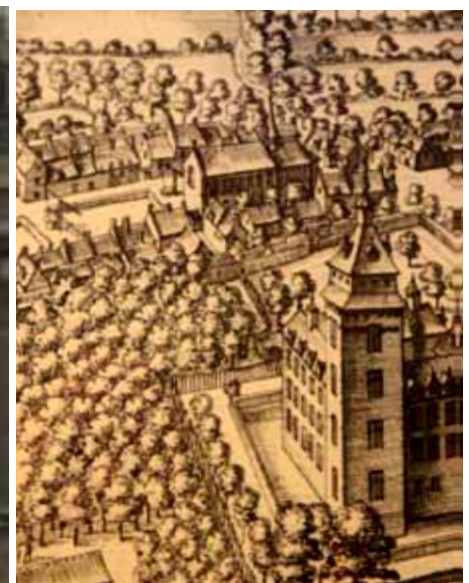

Foto 3

De blauwe oppervlakte is water binnen en buiten de muren, relicten van de grote waterplas die er ooit lag (614, vermoedelijk een gemetste put, 671 en 673). Voor het begijnhof liep een waterloop en men moest het begijnhof door de grote poort betreden over een bruggetje. Op de postkaart ziet u nog een relict van de afsluiting, waar twee dames tegen leunen (foto 4).

Foto 4

En dan nu terug naar 28 juli 2006. Rond 17 uur had de stortbui een hoogtepunt bereikt. Op bepaalde plaatsen, onder meer aan de watertoren, vlogen de riooldeksels omhoog, auto's werden weggesleurd en op vele plaatsen was er wateralarm. Turnhout haalde die dag de nationale pers.

Het onweer teisterde ook het begijnhof. Architect Eugène Wauters zat te werken in zijn kantoor op de eerste verdieping, aan de achterzijde van het huis (nr. 33). Het water spoot uit de grond en de tuin stond spoedig onder water. Hij ging naar zijn tekenkamer aan de voorzijde van het huis en zag hoe de weide tussen de kerk en de zonnwijzer één grote vijver was geworden. De natuur nam haar plaats weer in, herstelde zich voor een kort moment op het begijnhof. Gelukkig legde Eugène Wauters dit moment vast op de gevoelige plaat (foto 5).

Foto 5

Toen hij er later over sprak en mij de foto toonde, zagen wij beiden plots een verband tussen de begijnhofhistorie uit 1642, 1835 en 2006 en we besloten er schriftelijk mededeling van te doen.

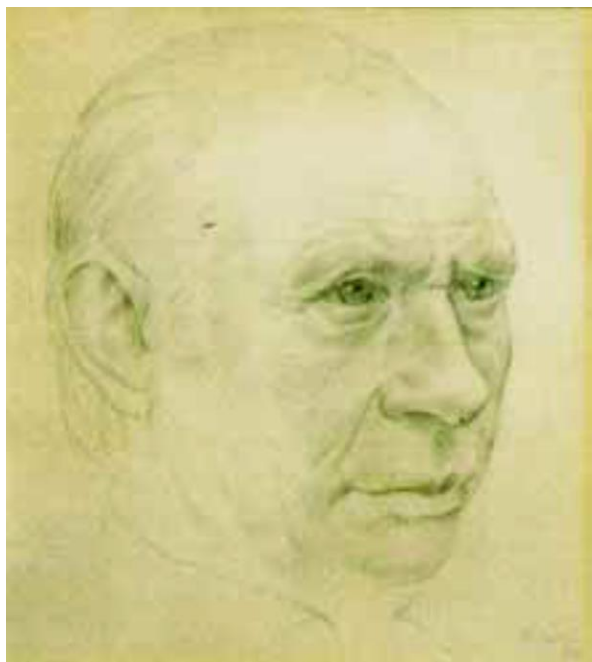

Foto 6

Op 13 maart 2008 overleed Eugène Wauters in zijn huis op het begijnhof (nr. 33), precies op de plaats waar hij de vermelde foto genomen had. Ik wil deze korte bijdrage opdragen aan hem, de architect van zoveel gebouwen op het begijnhof en trendsettende huizen in de stad en de Kempen en vriend van ondergetekende (foto 6).

Harry de Kok
Stadsarchivaris Turnhout